

Viltneemndsmedlemmer

REFERAT FRA MØTE I VILTNEEMNDA 20.3.2019

Følgende møtte: Gudbrand Engeli, Per Briskodden, Kari Bjørlien, Bjørg H. Rønningen og Ove Hagenborg for Erik Bjørnsveen. Fra administrasjonen møtte Einar Struksnæs.
Forfall: Erik Bjørnsveen

Møtet startet kl. 19.00 og ble hevet kl. 21.30.

Det er ikke valgt personlig varamedlem for Erik Bjørnsveen. Bjørnsveen anmodet i stedet Ove Hagenborg om å møte. De øvrige medlemmene gav sin tilslutning til dette.

SAK 01/2019 – MØTEPLAN FOR VILTNEEMNDA 2019

Det foreslås ingen konkrete møter og møtetidspunkter utover det ordinære junimøtet der fellingstillatelser og eventuelle godkjenninger og endringer av vald blir behandlet.

Ut over dette legges det opp til å ha et drøftingsmøte med valdstyrene om avskytingen i 2019 sett opp mot resultatene og anbefalingene fra Faun naturforvaltning. Det vil foreligge rapport fra Faun Naturforvaltning med frist senest 12. april og møtet må avholdes snarest mulig etter det.

Det var planlagt å arrangere «jegermøte» i forkant av storviltjakta i fjor. Dette ble ikke gjort fordi beitetaksten som det var aktuelt å orientere om, ikke var ferdigstilt. Men det foreslås da å avvikle et slikt møte i år. I tillegg til beiterregistreringen er det også aktuelt å ta opp tema som skadeskyting og krav og rutiner knyttet til dette. I tillegg er det ønskelig å orientere om digital registrering av elgobservasjoner og avskyting i «sett og skutt».

Det foreslås da å tidfeste ett møte til onsdag 12.6.19 og å tidfeste øvrige møter etter behov i samråd med leder og nestleder.

Vedtak:

Det avholdes drøftingsmøte med valdstyrene i løpet av april/begynnelsen av mai, tildelingsmøte mv. for hjortevilt 12.6.19 og et informasjonsmøte for valdene/jegerne i forkant av hjorteviltjakta med tema som skissert i saksframlegget.

REFERATSAKER

ORIENTERING OM HJORTEVILTFORVALTNINGEN 2018

Elgforvaltning:

Fellingstillatelser og fellingsresultat 2018

Valdnavn	Areal	Antall Jaktlag	Minste- areal	2017				Tildelt frie § 19	Tildelt fra kommunen				tildelt fra grunnei- er-laget	Felt										fellings- prosent
				sett elg	Tildelt ant	Felt ant	Felt %		tildelt etter § 21					kalv	1 1/2 år hann	1 1/2 år hunn	i alt tild.	kalv	1 1/2 år hann	1 1/2 år hunn	>2 1/2 hann	i alt hunn	total t	
Søndre Land Viltlag Øst + NHLG*	172000	14	2500	0,20	66	41	62	66						55	10	9	4	2	12	12	26	23	49	89
Søndre Land Viltlag Vest	235000	17	2500	0,23	150	128	85	140						158	31	21	8	7	26	33	65	61	126	80
Fluberg Østre Grunneierlag m.fl	50154	5	2500	0,24	39	23	59	39						34	1	6	3	2	6	8	10	16	26	76
Landåsen skog	21455	1	2500	0,25	15	9	60		5	5		5	15	15	2	1	1		4		7	1	8	53
Fluberg Vestre Grunneierlag	96314	9	2500	0,32	66	40	61	66						68	7	7	13	4	13	13	33	24	57	84
Nordre Hov og Lausgarda	3523	0	2500	0,09	0	0							0											
Hornsvaldet	3800	1	2500	0,00	1	0	0			1		1			0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Fuglerud/Skjærsjøen skog	5170	1	2500	1,00	2	2	100		1			1	2	2	1	1					2	0	2	100
Lien	3956	1	2500	1,08	3	3	100		1	1		1	3	3	1	1	1	1			1	2	3	100
																					0	0	0	
SUM	591372	49			342	246	72	311	7	7	7	21	335	52	45	30	16	62	66	144	127	271		81

* NHLG fra 2017

Tillatt felt i alt	332
Felt i alt	271
Fellingsprosent ift kommune	81,6 %
Fellingsprosent ift grunneierlag	80,9 %

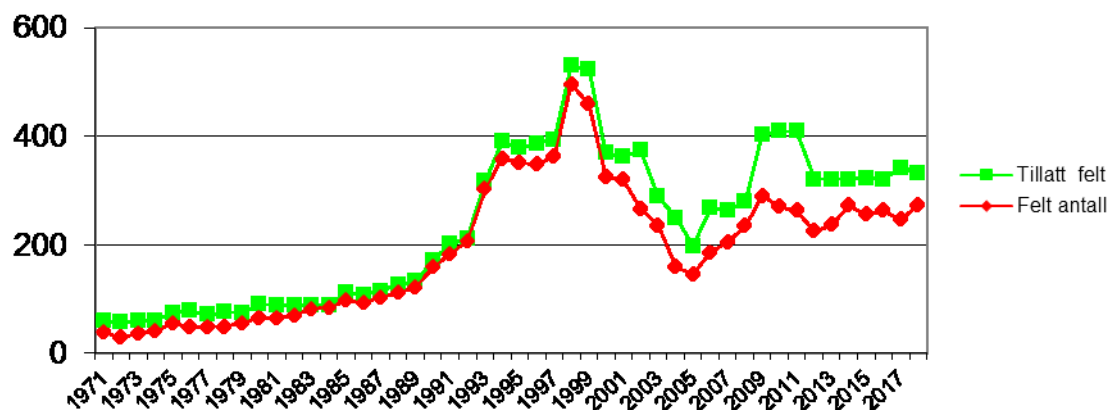
Andel kalv	35,8 %
Andel kalv og ungdyr	52,8 %
Andel eldre ku	24,4 %
Andel eldre okse	22,9 %
Andel hunndyr	46,9 %

Fellingsresultat elg 2018

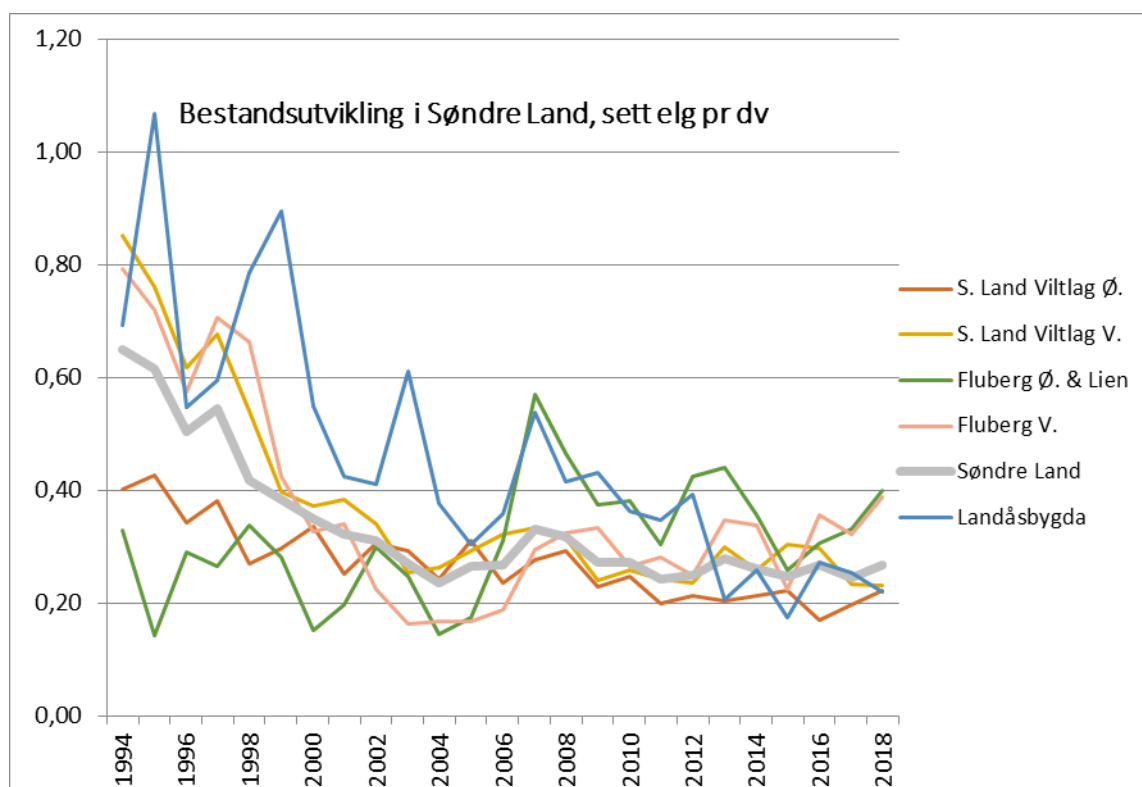
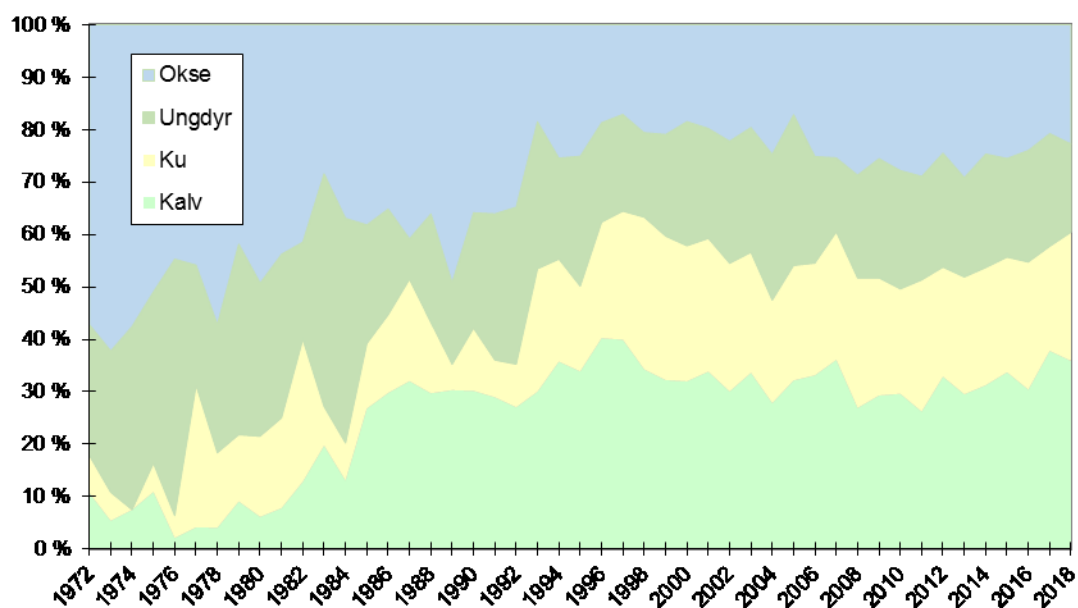
	kalv	1,5 år	2,5 år og	I alt
Hanndyr	52	30	62	144
Hunndyr	45	16	66	127
I alt	97	46	128	271

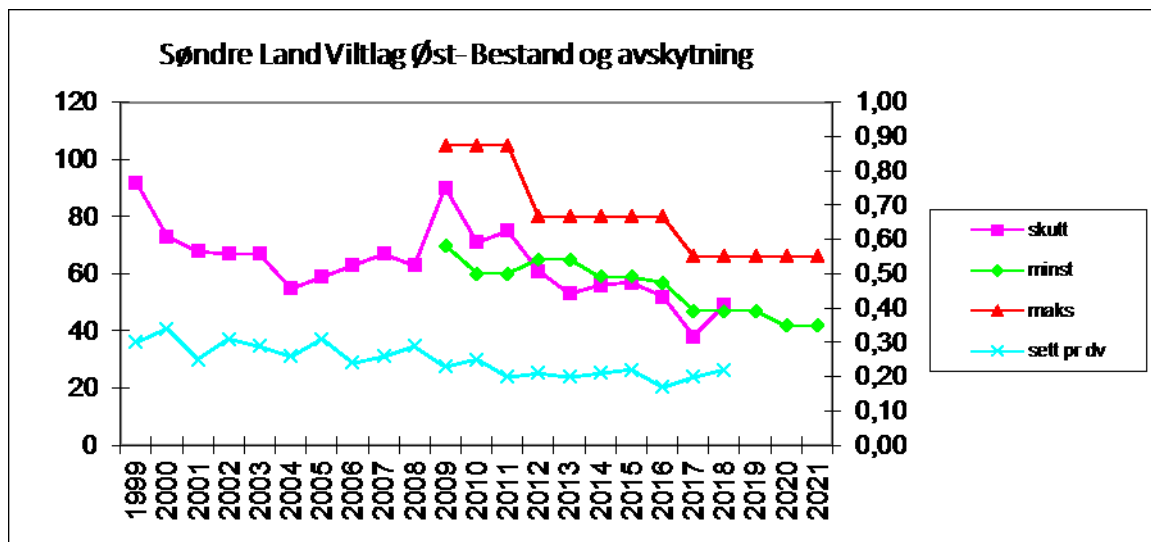
De lange linjer:

Tillatt felt og felte dyr i Søndre Land 1971-2018

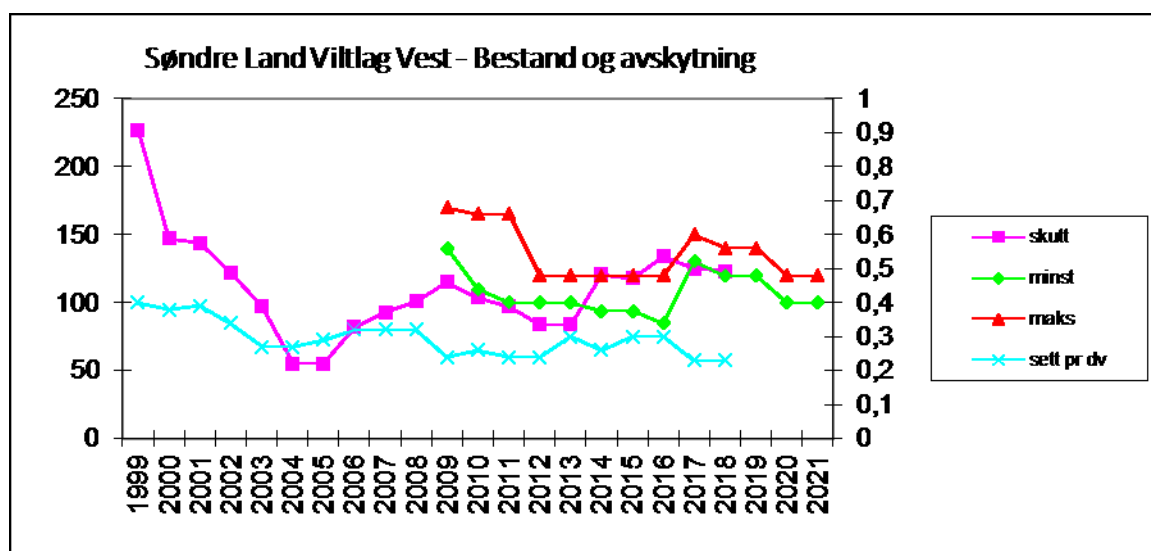

SAMMENSETNING AV JAKTTUTTAKET I SØNDRE LAND 1972-2018

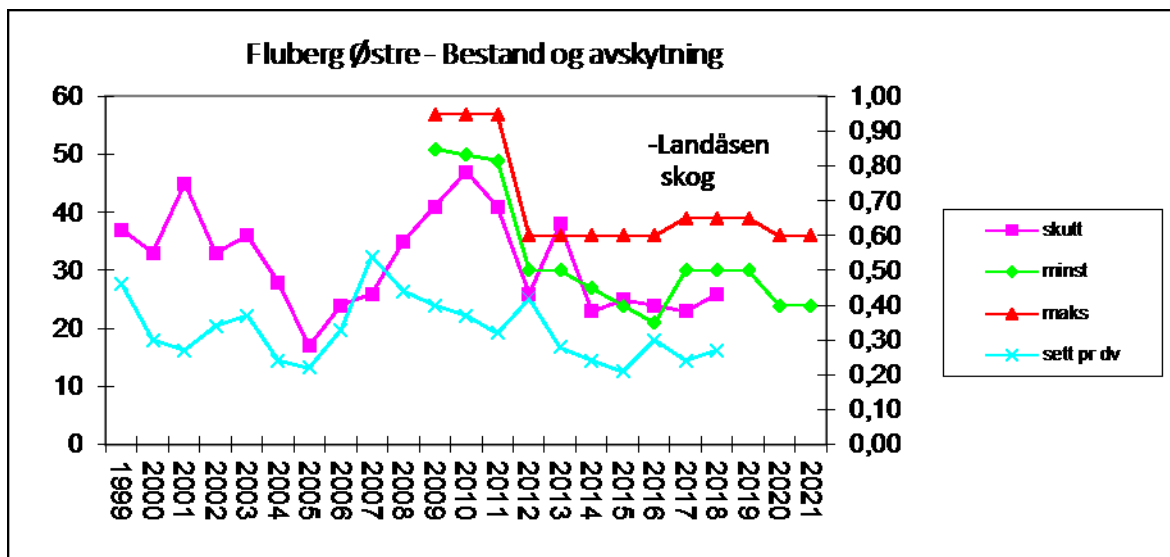

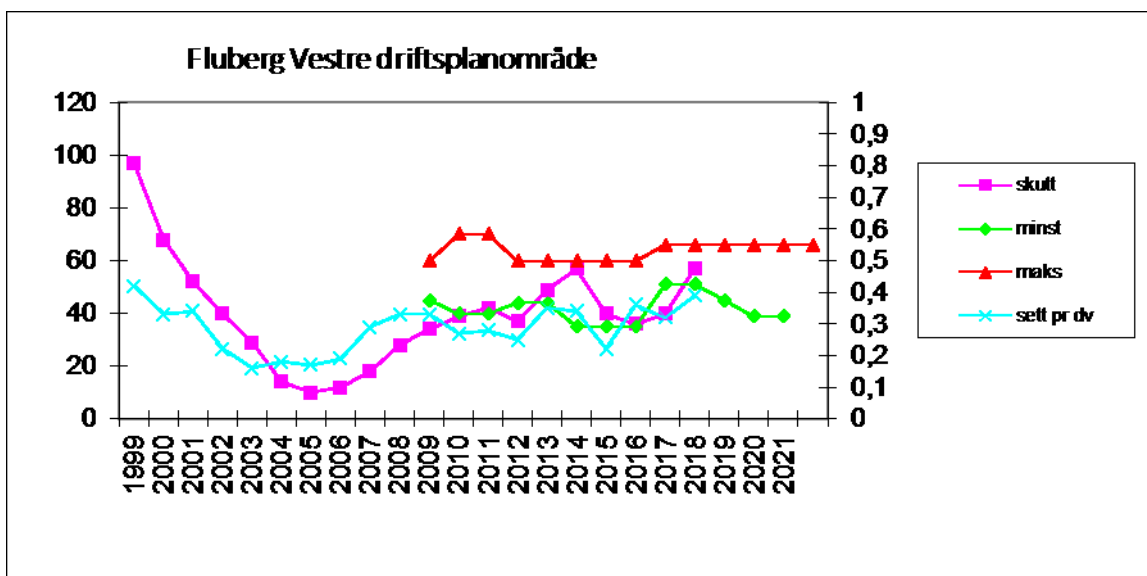
Bestandsstørrelsen målt ved sett elg pr dv økte med 10 % i 2018. Dette skyldes i stor grad lav avskytning i 2017 og tilhørende lavt uttak av kyr. Hunndyruttaket i 2018 var på 24 % og dette ble oppnådd med lavt jakttrykk på ku (12 % skutt av sette kyr). Avskytingen i 2019 bør opprettholdes på samme nivå eller økes noe, jf. avskytingsplanen.

Bestandsstørrelsen var uendret fra 2017 til 2018 målt ved sett elg pr dv. Avskytingen lå omtrent på samme nivå som forrige år, uttaket av kyr var på 26 % og jakttrykket på ku var på 22%. Jaktuttaket og profilen i dette synes å stabilisere stammen på om lag 15 % over målsettingen på en bestand tilsvarende 0,2 sette dyr pr dv.

Elgbestanden økte fra 2017 til 2018 til et nivå tilsvarende 0,27 sette dyr pr dv, dvs. 35 % over gjeldende målsetting på 0,2. Imidlertid er det en betydelig bestandsvariasjon internt i valdet. I Bergegarda sone 3 og valdet Lien er sett elg indeksen hele 0,85 mens den for valdet unntatt sone 3 er 0,18 sette dyr pr dv. Jakttrykket er lavt i Bergegarda, bare 5 % skutte av sette kyr i 2018 (2,5 % i 2017) og et uttak av kyr på 8 %. Konsekvensen av dette er en fortsatt klar oppbygging av stammen fra et allerede høyt nivå.

Avskytningen økte i 2018 fra med 17 dyr i forhold til 2017. Men pga. lav avskytning og bestandsvekst foregående år, økte like fullt elgbestanden i 2018 med 22 % til hele 0,39 sette elg pr dv. Dette er dobbelt så høyt som målsettingen for størrelsen på bestanden. Uttaket av kyr var på 23 % av totaluttaket og andel skutt av sette kyr var 15 %. Det bør i 2019 tas et «skippertak» for å redusere bestanden ned mot bærekraftig nivå.

Hjort

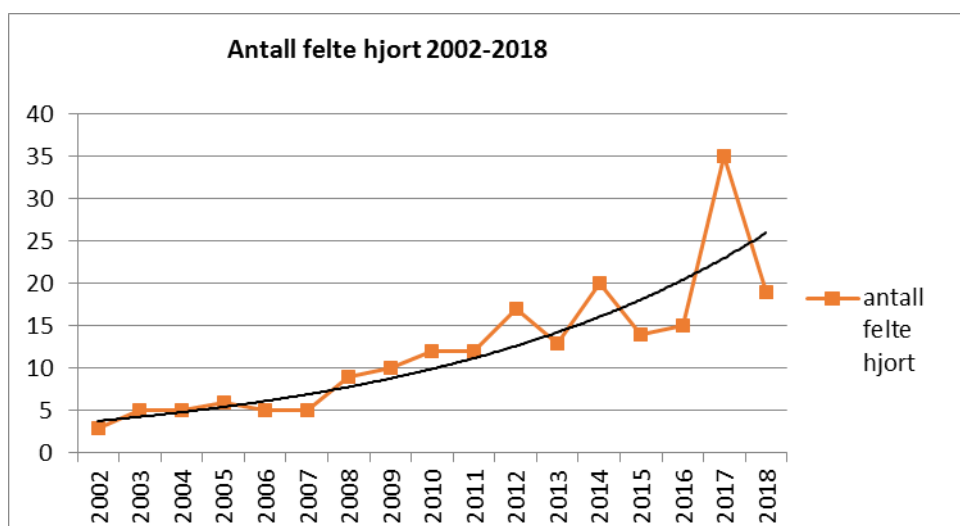
FELLINGSTILLATELSER OG RESULTAT HJORT 2018

Valdnavn	Areal	Antall Jaktlag	Minste areal	Data fra 2017				Tildelt 2018				Felt Hjort 2018									
				sett hjort	Tildelt ant	Felt ant	Felt %	Totalt	Frie	kalv	>1,5 år		kalv		1,5 år		> 2,5		i alt		totalt
											hann	hunn	hann	hunn	hann	hunn	hann	hunn	hann	hunn	
Søndre Land Viltlag m.fl.	407000	29	5000		26	8	31	26							2	4			4	2	6
Fluberg Østre Driftsplanom	50154	6	2500		20	16	80	20					1		1		3	3	5	3	8
Fluberg Vestre Grunneierla	98018	9	5000		38	8	21	38					0				3	1	3	1	4
Fuglerud og Skjærsjøen sk	5170	1	5000		1	0	0	1			1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Landåsskogene	21455	1	5000		4	3	75	5		1	2	2			1				1	0	1
Lien m.fl.	3956	1	2500		1	0	0	1			1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SUM	585753	47			90	35	39	7	84	1	2	4	1	0	2	2	10	4	13	6	19

05.03.2019

Fellingsrapport Hjort

	kalv	1,5	>2,5	i alt
hann	1	2	10	13
hunn	0	2	4	6
SUM	1	4	14	19

Hjortebestanden er åpenbart i vekst i Søndre Land som den er på Østlandet ellers. Fellingsresultatene varierer en del fra år til, men over år ser vi en klar økning. Sannsynligvis skyldes veksten i antall felling også bedre kunnskap om hjortejakt, samt økt profesjonalisering gjennom økt fokus på hjortejakta blant jegerne.

Skadeskyting under jakta

Det ble rapportert 15 tilfeller av «påskutte dyr som ikke falt» i 2018. Av disse én hjort. Av disse ble 14 friskmeldt av skytter/jaktleder og ett vellykket ettersøk som resulterte i felling. Mange gjør gode ettersøk, men det er samtidig forbedringspotensial:

- Holde igjen skuddet ved dyr i bevegelse og lange skuddhold
- Bedre ettersøkshunder
- Bedre rutiner ved ettersøk
- Dokumentasjon av ettersøk og begrunnelse for «friskmelding»

Det er også grunn til å anta at det er noe under-rapportering.

Viltfondets økonomi

Viltfondets inntekter består hovedsakelig av fellingsavgifter og inntekter fra salg av fallvilt og var kr 167 257,- i 2018. Utgiftene i fjor var på kr 117 255,-. Overskuddet ble da på kr 50 002,- og ble sammen med renteinntektene på kr 5 674,- tillagt Viltfondet som pr 31.12.2018 økte til kr 576 213.

De viktigste utgiftspostene var i 2018 lønn og kjøregodtgjørelse til fallviltmannskapene og delfinansiering av bestandsanalysene og beitetaksten.

Beitekartlegging

Det ble i 2018 gjennomført elgbeitekartlegging. Taksten ble utført av AS Kistefos skogtjenester, mens databehandling, analyser og presentasjon ble foretatt av Faun Naturforvaltning.

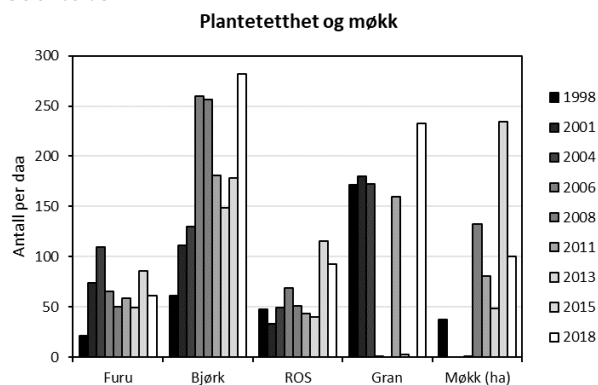
Fjorårets takst var den 9. i rekken, der 66 bestand ble taksert.

Undersøkelse av elgens vinterbeite gjennom *elgbeitetakseringer* har blitt et verdifullt styringsverktøy som i første rekke gir en oversikt over elgens beitetilgang og beiteutnyttelse. I beitetaksten registrerer man data fra de viktigste trær og busker som inngår i elgens vinterbeite. Vinterbeite består i hovedsak av ulike trær og busker. Foruten å gi et «øyeblikksbilde» på dagens beitetrykk, vil periodevise beitetakseringer gi muligheten til å følge og dokumentere endringer i beitetrykk. Sett i sammenheng med sett elg data og andre relevante parametere, danner det grunnlaget for en presis og kunnskapsbasert elgforvaltning.

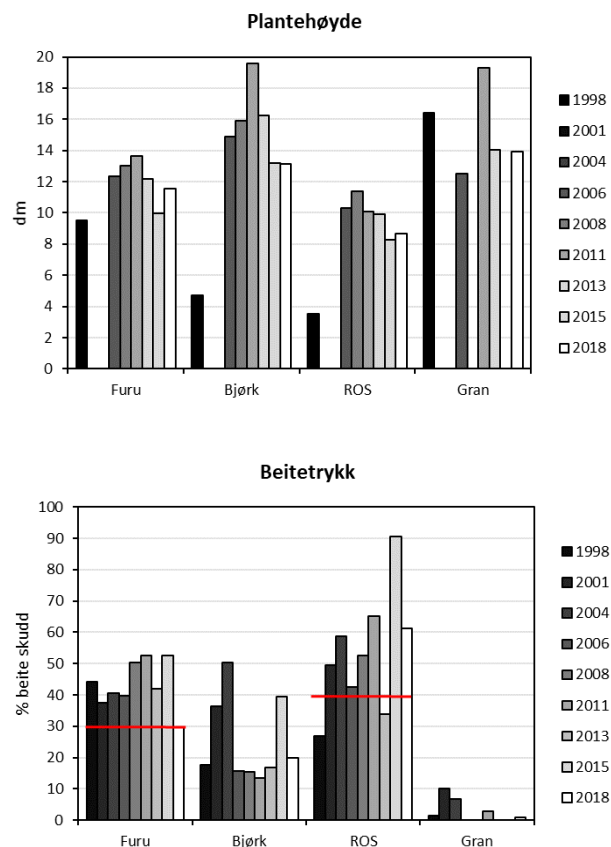
Det ble gjort et utvalg av bestand med utgangspunkt i skogbruksplanene i 2013 som ble antatt å være i beitehøyde. Det ble først trukket ut tre bestand innenfor hver jaktzone. Dette for å sikre god geografisk spredning og for å oppnå større interesse blant jegerne for beitetaksten som grunnlag og forvaltning. Det var nødvendig å legge ut nye prøveflater i fjor fordi foregående takst hadde en dårlig geografisk spredning. Av de tre uttrukne bestandene ble det skjønnsmessig valgt ut ett som da ble oppsøkt og taksert. Valget ble foretatt i møte der representanter for jaktrettshaverne deltok.

Det vises ellers til elgbeitetaksten fra Faun for nærmere opplysninger og metodikk og beskrivelser av indikatorartene og begrepsforklaringer mv.

Resultater

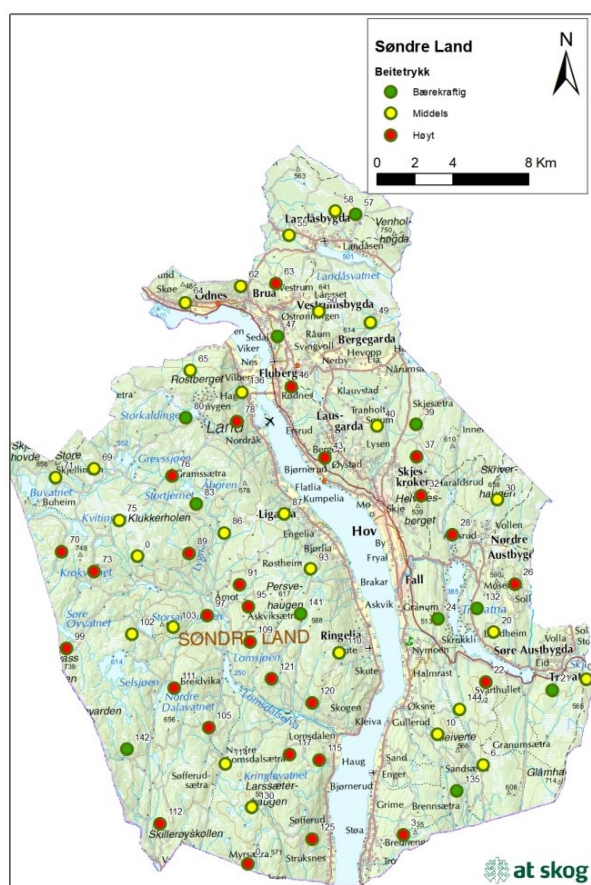
Plantetettheten pr daa varierer mellom treslag der naturlig nok gran og bjørk har høyest tetthet, ROS og furu noe lavere. Tetthet av ROS er økende. Variasjonene over år skyldes også utskifting av bestand.

Plantehøyde sier primært noe om forskjellene i beitetrykk mellom artene der ROS arten beites hardest gjennom hele perioden og har derfor lavest plantehøyde. Bjørk og gran som i utgangspunktet er mindre prefererte beiteplanter har gjennomgående større plantehøyder. Også for plantehøydene kan utskifting av bestand har betydning.

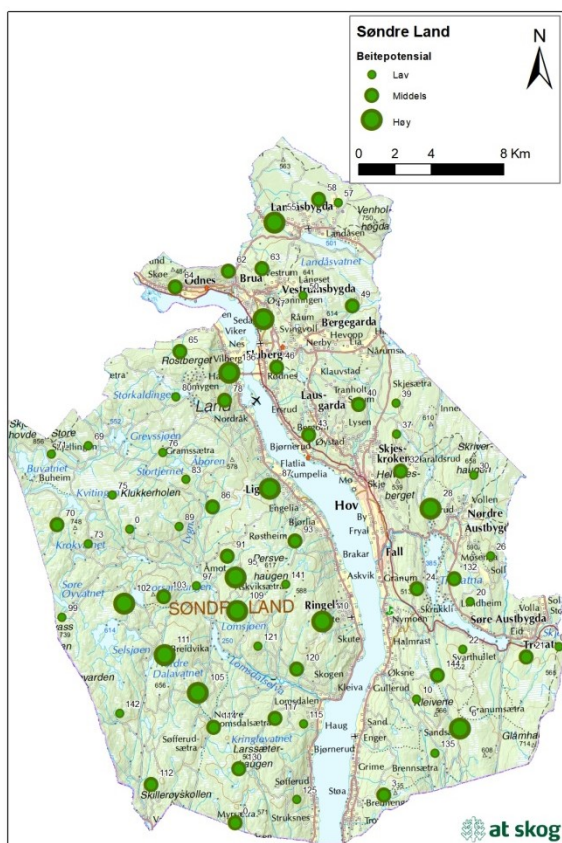
Beitetrykket på furu var for første gang på 20 år på nivå med måltallet for maksimalt beiteuttak av tilveksten som et gjennomsnitt for kommunen. ROS artene blir fortsatt kraftig overbeitet. Beitetrykket ble overestimert i 2015. FAUN vurderer det samlede beitetrykket som moderat for kommunen som helhet.

Beitetrykk geografisk fordelt

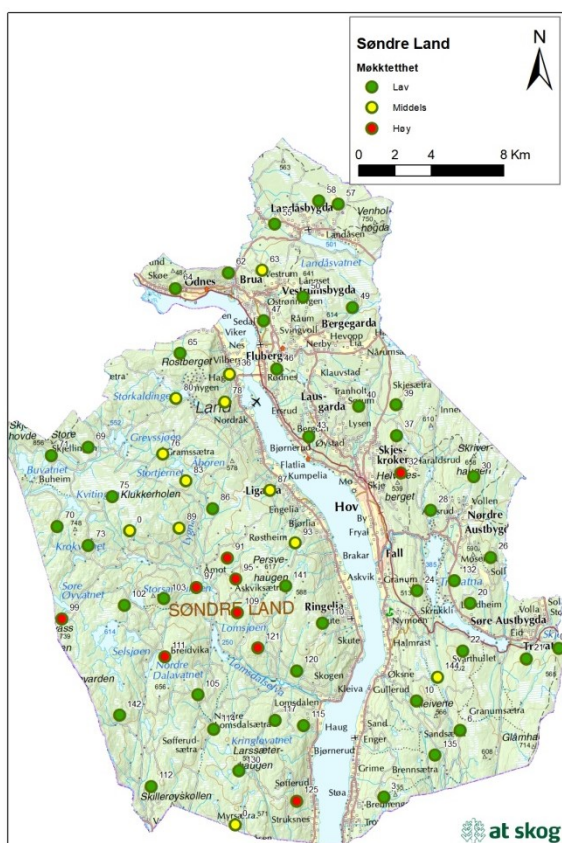
Beitetrykk for takserte bestand i 2018. Beitetrykket er satt til «høyt» dersom minst to av indikatorartene (furu, bjørk eller ROS) er overbeita (røde sirkler), dvs. har en uttaksprosent over 35%, «middels» dersom en av indikatorene (furu, bjørk eller ROS) er overbeita (gule sirkler), og «bærekraftig» dersom ingen av indikatorartene (furu, bjørk og ROS) har uttaksprosent over 35 % (grønne sirkler).

Beitepotensial – geografisk fordelt

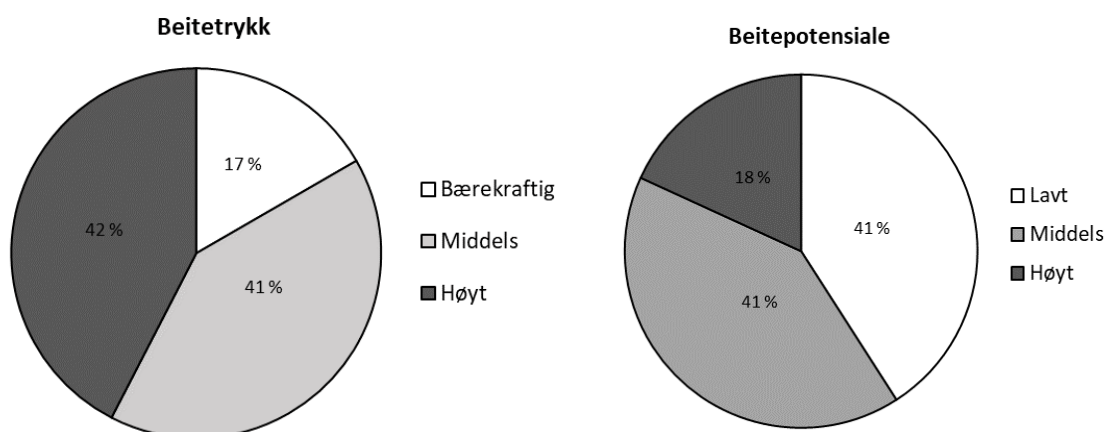
Beitepotensialet for takserte bestand i 2018. Områder med mer enn 600 furu, bjørk + ROS per daa, vist med store symboler, mellom 300 og 600 furu, bjørk + ROS per daa vist med medium symboler, og mindre enn 300 furu, bjørk + ROS per daa, vist med små symboler.

Møkketthet – geografisk fordelt

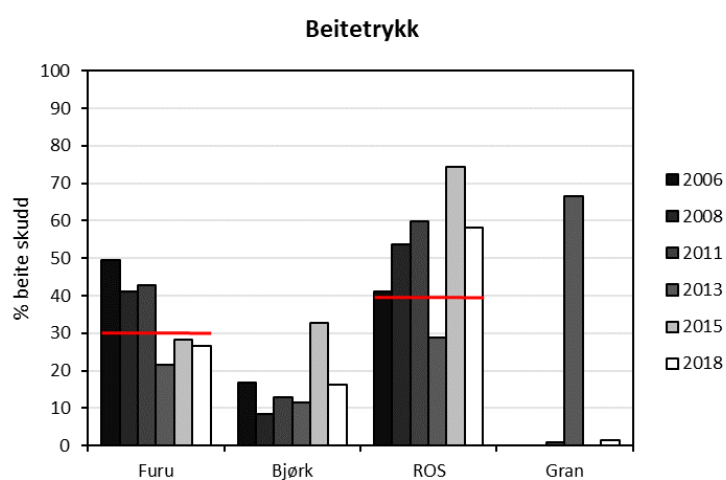
Gjennomsnittlig møkketthet for takserte bestand i 2018. Mer enn 20 møkkhauger per daa er vist med rødt, mellom 10 og 20 møkkhauger per daa er vist med gult og færre enn 10 møkkhauger per daa er vist med grønt.

Beitetrykk og beitepotensial oppsummert

Beitetrykk etter område

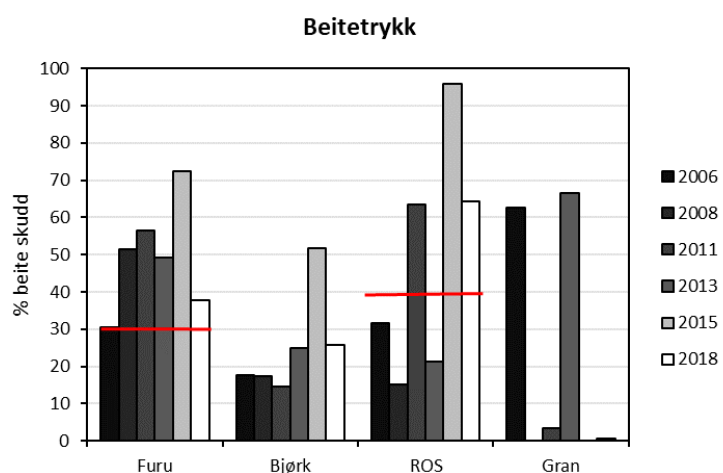
Søndre Land Viltlag øst

I snitt var uttaksprosentene i 2018 for furu 27 %, bjørk 16 %, ROS 58 % og gran 1,4 % (Figur 8, nedre del). Samlet sett vurderes beitetrykket i Søndre Land viltlag øst som **moderat**.

Beitepotensialet er vurdert til middels

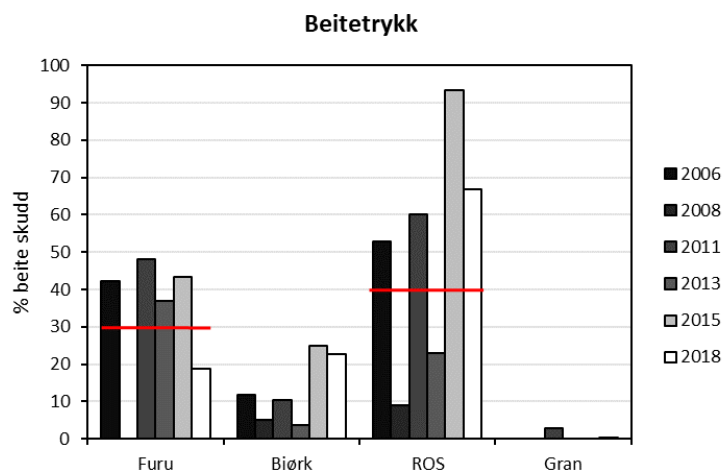
Søndre Land Viltlag vest

I snitt var uttaksprosentene i 2018 for furu 38 %, bjørk 26 %, ROS 64 % og gran 0,6 % (Figur 9, nedre del). Samlet sett vurderes beitetrykket i Søndre Land viltlag Vest som **høyt**.

Beitepotensialet er vurdert til middels

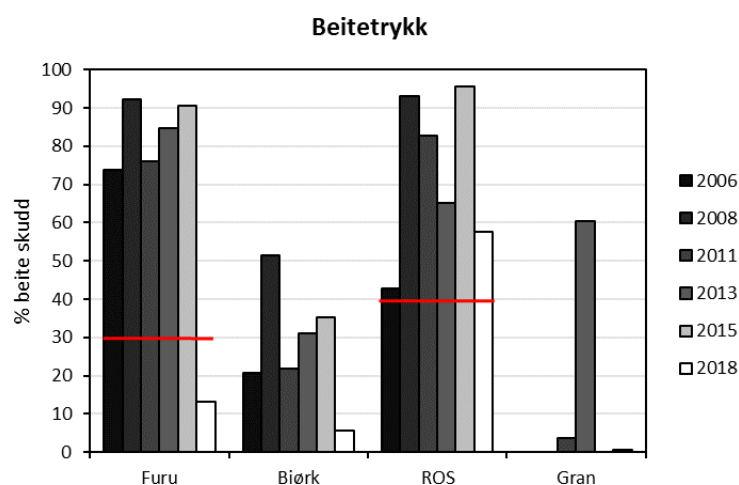
Fluberg Vest

I snitt var uttaksprosentene i 2018 for furu 19 %, bjørk 23 %, ROS 67 % og gran 0,5 % (Figur 10, nedre del). Samlet sett vurderes beitetrykket i Fluberg Vest som **moderat**.

Beitepotensialet er vurdert til lavt.

Fluberg Øst

De gjennomsnittlige uttaksprosentene i 2018 for furu 13 %, bjørk 6 %, ROS 57 % og gran 0,5 % (Figur 11, nedre del). Beitetrykket for samtlige arter er redusert betydelig sammenlignet med tidligere takster. For furu og bjørk kan beitetrykket karakteriseres som bærekraftig. ROS-artene er imidlertid fremdeles overbeita. Samlet sett vurderes

beitetrykket i Fluberg Øst som **moderat/nær bærekraftig**.

Beitepotensialet i FØ er samlet sett vurdert til middels.

Feilkilder

- Resultatene er sannsynligvis gode for hele kommunen samlet, men statistisk mer usikre for det enkelte vald.
- Utskifting av bestand og ulike taksatorer over tid. Taksator «kalibreres» i forkant av takseringen.
- Faun vurderer at resultatet med stor sannsynlighet gjenspeiler de faktiske forholdene.

FAUNS vurderinger

Resultatene fra årets elgbeitetaksering i Søndre Land viser at dagens beitetrykk er moderat, der de viktigste beiteplantene for elg (ROS-artene) er overbeita. I skogbruksmessig

sammenheng er det svært positivt at beitetrykket på furu for første gang er under 35 % i perioden 1998-2018. Beitetrykket på ROS er imidlertid høyere enn det som er biologisk forsvarlig ut i fra et ønske om en optimal skuddproduksjon. Ut i fra beiteseleksjon og -preferanse er dette omtrent som forventet, da beiteseleksjonen endrer seg med graden av næringskonkurranse. Dess lavere beitetrykk, dess mindre konkurranse om de beste beiteplantene. Fôrqualiteten til indikatorartene er kjent både gjennom kjemiske forsøk av fordøyelighet og gjennom tidligere beiteforsøk. Hard beiting på mindre prefererte beiteplanter indikerer et hardt beitetrykk, mens lite beiting på gode beiteplanter som ROS tyder på lavt beitetrykk. De gjenværende dyra vil da kunne dreie over på en diett bestående av en større andel høykvalitetsarter. På denne måten vil beitetrykket på ROS-artene holdes på et høyere nivå enn de øvrige indikatorartene (furu og bjørk), helt til elgtettheten reduseres til et nivå der heller ikke disse artene overbeites. Dette er bl.a. erfart i nylig utførte elgbeitetakster i Vest-Agder der elgtettheten er betydelig redusert over tid. Her har beitetrykket forbedret seg betydelig, og beitetrykket på ROS-artene kan karakteriseres som bærekraftig i flere av kommunene. For Søndre Land er det dermed ikke realistisk å forvente at beitetrykket på ROS-artene avtar ned mot den kommunale målsettingen på maksimum 40 % beiteuttak, før beitetrykket på furu og bjørk er ytterligere redusert. Våre erfaringer fra andre steder tilsier at beitetrykket på furu og bjørk må godt under 20 % for at beitetrykket på ROS-artene skal avta ned mot 40%.

Lovverket legger en rekke føringer for hvor tallrike hjorteviltbestandene bør være med bakgrunn i hjorteviltets produktivitet (hjorteviltforskriften §1) og av hensynet til andre samfunnsinteresser som skogskader (skogbrukslova §9) og trafikk. Dette gjenspeiles også i den overordnede målsettingen for hjorteviltforvaltningen i Søndre Land kommune som sier at «Søndre Land kommune skal ha en biologisk sunn hjorteviltstamme som er bærekraftig i forhold til beitetilgang og artsmangfold i naturen og som minimaliserer konflikter med trafikken, jord- og skogbruksnæringen, private hager og øvrig friluftsliv. Som et virkemiddel til å ivareta dette er det satt som målsetting at bestandsmålet bør ligge på 0,2 elg per dag i inneværende planperiode (2017-2022).

Ut i fra våre erfaringer gjeldende elgtetthet og beitetrykk, er det krevende å gi en generell anbefaling om hvilket nivå sett-elg per dag bør ligge på for å oppnå et bærekraftig beitetrykk. Dette forholdet vil bl.a. avhenge av naturgitte forhold, hogstaktivitet (ungskogandel) og ulik oppdagbarhet av elg mellom områder (bl.a. avhengig av topografi, vegetasjon og jaktform). I Søndre Land er det over tid opparbeidet lange tidsserier knyttet til kunnskap om både beitetrykk og aldersregistreringer av elg. Mange års erfaring tilsier at 0,2 sett elg per dag vil tilsvare en bærekraftig elgtetthet, og har vært utgangspunktet for Fauns anbefalinger i kommunen for de siste årene.

Fra og med jaktåret 2018 har Miljødirektoratet imidlertid vedtatt at sett elg (og hjort) skal endres ved at dobbeltobservasjoner av elg og hjort ikke lenger skal kanselleres. Konsekvensen av dette er at sett elg per dag-indeksen vil overestimeres etter ny instruks sammenlignet med tidligere registreringer. På kort sikt vil dette (etter vårt syn) skape store utfordringer for forvaltningen da sett elg per dag-indeksen fra 2018 og fremover ikke vil kunne sammenlignes med tidligere år. Vi anbefaler Søndre Land kommune om å ta høyde for dette ved å tillegge

mindre vekt på sett elg per dag-indeksen i resterende del av planperioden. Som alternativ kan indeksen «felt elg per dag» benyttes som midlertidig styringsverktøy, da nevnte indeks vil være uavhengig av antall elgobservasjoner (Figur 15). Denne indeksen er imidlertid avhengig av at jaktpresset holdes relativt konstant over tid for å ha forvaltningsmessig nytteverdi. Et tredje alternativ er å forsøke å tilpasse tidligere års sett-elg registreringer med registreringer fra ny instruks ved hjelp av estimat. Dette vil være aktuelt å undersøke i en evt. bestandsvurderingsrapport for Søndre Land etter jakta 2018.

FAUNS anbefalinger

- Stabilisere elgtettheten noe under dagens nivå for å oppnå et bærekraftig beitetrykk for samtlige av indikatorartene.
- I 2018 var beitetrykket høyest i SLV og FV. Her bør fremtidig jaktuttak som minimum opprettholdes, helst økes.
- Tilstrebe et samlet uttak i Søndre Land på om lag 290 elg i 2018. (Det ble felt 271)
- I påfølgende år kan jaktuttaket reduseres noe, etter at tettheten av elg er stabilisert på et noe lavere nivå enn i dag.
- Gjennomføre oppfølgende elgbeitetaksering ved slutten av inneværende planperiode for å evaluere effekten av gjennomførte tiltak.

Behandling:

Orienteringen om fjorårets forvaltning ble gjennomgått og diskutert.

Det ble bedt om at viltfondets økonomi blir fremstilt for flere år og i tabellform.

En sannsynlig forklaring på den merkbare forbedringen i beitetrykk på furu i Fluberg østre og vestre er snøvinteren 2017/18 som resulterte i svært liten elgtetthet i høyereliggende områder.

Vedtak:

Saken tas til orientering.

Einar Struksnæs
Skogbrukssjef

Etter våre rutiner er dette dokumentet godkjent og sendt uten underskrift